

Environmentální výchova v MŠ Zdounky

Úvod

Environmentální výchova má ve výchovně-vzdělávací koncepci MŠ Zdounky své nezastupitelné místo. Oblast EVVO je jedním ze základních pilířů, na kterých je postavena filosofie naší školy a která průběžně prolíná a vhodným způsobem doplňuje a rozvíjí školní vzdělávací program s názvem Pohodou ke zdraví.

Vedeme děti k tomu, aby se dokázaly těšit z hezkých a příjemných zážitků v přírodě. Cítit sounáležitost s živou i neživou přírodou. Mít povědomí o významu životního prostředí pro člověka, porozumět, že změny jsou přirozené a je třeba se přizpůsobovat proměnlivým okolnostem, snažit se pomáhat pečovat o okolní životní prostředí, vhodně nakládat s odpady, starat se o rostliny, živé tvory a chránit je.

Péče o zdravé životní prostředí, přirozený kontakt dětí s přírodou a uvědomění si důležitosti těchto hodnot pro náš život a pro budoucnost, je tak jedním z prioritních cílů, které si v rámci environmentální výchovy klademe.

Dlouhodobé cíle

- Péče o životní prostředí kolem nás.
- Prohlubování kladného vztahu dětí k přírodě a okolnímu světu jako celku.
- Utváření pozitivního vztahu dětí k přírodě v okolí MŠ Zdounky.
- Osvojení si poznatků o přírodě.
- Ekologizace provozu školy – šetření materiály a energiemi, třídění odpadu, zapojení do projektů s ekologickou tematikou.
- Materiální, finanční a prostorové zajištění EVVO v MŠ Zdounky.
- Rozvoj spolupráce MŠ s okolím v oblasti EVVO (rodiče, obec, ČSOP a další subjekty).
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO.
- Propojení témat EVVO s MPP a dalšími vzdělávacími oblastmi.
- Multikulturní výchova – rozvíjení poznatků, seznámení s jinými kulturami.

Dílčí cíle

- Získávání zkušeností s živou a neživou přírodou, jejími vlastnostmi.
- Prohlubování citlivého vztahu k rostlinám a živočichům.
- Návuk ekologického chování při šetření zdroji a energiemi, návuk praktického třídění odpadového materiálu ve třídách.
- Využívání školní zahrady a blízkého přírodního prostředí k aktivitám EVVO (seznámení s ekosystémy – pole, louka, les, rybník, potok).

- Uvědomění si změn v přírodě spojených se střídáním čtyř ročních období.
- Seznámení s významem vody v přírodě.
- Zapojení rodičů a veřejnosti do environmentálních aktivit a akcí MŠ.
- Navázání spolupráce s místním sdružením ochránců přírody, myslivci, včelaři, chovateli a zahrádkáři – besedy, účast na environmentálních programech, výstavách.
- Péče o zvířata na naší školní zahradě (instalování hmyzích domečků, péče o krmítko pro ptáčky, ježkovník, instalace ptačích budek apod.), ev. pořízení nenáročných zvířecích kamarádů do tříd (např. oblovky, strašilky atd.)
- Péče o rostliny ve třídách a na školní zahradě – zalévání, přesazování, zřízení bylinkové skalky, vyvýšené záhony, skleníky, výsev semínek, výsadba rostlin apod.
- Využití a vybavení části školní zahrady jako zahrady přírodní – motýlí louka, jezírko, senzomotorický chodník apod.
- Seznámení dětí s přírodními materiály – písek, hlína, voda, kámen, dřevo,.. a jejich vlastnostmi a využitím.
- Stanovení garanta pro environmentální výchovu z řad pedagogických pracovníků, DVPP.

Realizace dlouhodobých i dílčích cílů je postupná do aktivit a činností jsou zapojováni všichni pracovníci školy. Naplňování všech stanovených cílů je průběžně sledováno a vyhodnocováno.

Naplňování klíčových kompetencí realizací environmentální výchovy

Plán environmentální výchovy vychází z obsahu Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a Školního vzdělávacího programu Pohodou ke zdraví. Prostupuje celým výchovně vzdělávacím procesem a u dětí rozvíjí všechny klíčové kompetence v jednotlivých okruzích.

Kompetence i učení

- soustředit pozornost, objevovat, experimentovat, zkoumat
- získanou zkušenost umět uplatnit v praktickém životě
- mít poznatky o okolním světě
- ptát se, hledat odpovědi, všít si co děje kolem něj, mít radost z vlastních úspěchů
- učit se nejen spontánně, ale i vědomě, dokončit co započalo, postupovat podle pokynů
- snažit se hodnotit sám sebe
- všít si problémů kolem sebe a snažit se je řešit dle vlastních možností
- rozlišovat řešení funkční a nefunkční
- zjišťovat, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, poznávat, že svojí aktivitou může situaci ovlivnit
- je-li povzbuzeno třeba jen za snahu, nebát se chybovat

Kompetence komunikativní

- samostatně vyjadřovat své myšlenky, ovládat řeč, rozumět slyšenému, vést rozhovor
- dokázat se vyjadřovat, sdělovat pocity a prožitky

- průběžně rozšiřovat svoji slovní zásobu a aktivně ji používat
- vědět, že se lidé dorozumívají i jinými jazyky

Kompetence sociální a personální

- samostatně rozhodovat o svých činnostech, vytvářet si vlastní názor
- uvědomovat si, že odpovídá za své jednání
- ve skupině se umět prosadit, ale i podřídit, spolupracovat ve skupině, respektovat druhé
- spolupodílet se na společných rozhodnutích, dodržovat dohodnutá pravidla

Kompetence činnostní a občanské

- mít smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, vážit si práce druhých
- chápat, že zájem o to, co se kolem děje je pro něj přínosem, lhostejnost a nezájem nikomu nepomůže
- vědět, že není jedno, v jakém prostředí žije, vědět že i svým chováním prostředí ovlivňuje
- dbát na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chovat se odpovědně k lidem i okolí (příroda)

Základem Environmentální výchovy jsou prožitkové a činnostní aktivity a především pobyt v přírodě. Velmi osvědčenou metodou je tematické nebo projektové vyučování, které prakticky procvičí a ověří základní vědomosti a dovednosti z oblasti EVVO.

Zaměření činností, dílčí úkoly, náměty – stanovení plánu a úkolů na školní rok 2022 -2023

Jednotlivé části programu se vzájemně prolínají v návaznosti na roční období a vychází z podtémat ŠVP, vhodně tak doplňují a rozvíjejí integrované bloky.

1. Začínáme s úsměvem (Podzimní čarování)
2. Veselá mysl půl zdraví (Bílá zima)
3. Spolu je nám dobře (Sluníčko probouzí přírodu)

Dále jsou provázány s aktivitami minimálního preventivního programu školy a s aktivitami v projektu Celé Česko čte dětem.

Každá třída si z nabízených aktivit může vybrat, které se bude věnovat, některé aktivity budou realizovány společně, v rámci celé školky. Počítáme i se spoluprací a zapojením rodičů dětí. O činnostech a realizovaných aktivitách udělají učitelky zápis v třídní knize.

Podzimní čarování

Nabídka aktivit a projektů: Co všechno vidí draci z výšky

Charakteristika podzimu, počasí, odlet ptáků, sklizeň ovoce, zeleniny a polních plodin, barevnost listů, příprava zvířat na zimu. Využívání všech smyslů k poznávání přírody, uvědomování si změn v přírodě, šetření energií, třídění odpadu.

Bramboriáda – pečení brambor, hod do koše, skákání v pytli, výtvarné tvoření

Drakiáda – (B. Říha Honzíkova cesta – Vládův drak) – výroba draků, vlaštovek z papíru (pomoc učitele, rodičů), pozorování odletu ptáků (E. Petiška - O poslední vlaštovce, M. Slupová Rok s krtkem - Jak se krték loučil s čápem)

Jablíčkové slavnosti – cestička za jablíčkem (česání, ochutnávání ovoce, tvoření z plodů – účast na výstavě zahrádkářů)

Kaštanové království – tvoření z přírodnin

Den stromů 20. 10. – jak roste strom, jaké druhy známe, čím jsou pro nás důležité (M. Slupová Rok s krtkem - Jak se stromy a keře loučily se zvířátky)

- pozorování změn – mlha, vítr, déšť, chladna z rána, barvení listů
- hrabání listí, skákání do hromady listí, listové housenky, skřítki podzimníčci, výtvarné techniky – frotáž kůry stromů, listů

Uspávání zvířátek – listová postýlka pro ježka, hmyzí hotel, zvířátka se chystají na zimu (M. Slupová Rok s krtkem – Jak krték uspával ježka, mravence, broučky, jezevce a medvídky)

Dýňování – Halloween 31. 10.

Bílá zima

Nabídka aktivit a projektů: Ledové království

Charakteristika zimy, vnímání změn v přírodě v závislosti na ročním období, přizpůsobování se počasí, umět se pohybovat na různém povrchu, posilování přirozených poznávacích citů – zvědavost, radost z objevování, experimentování, pomoc při dokrmování ptáků.

Malíř Mrazík – pozorování jinovatky, sněhových vloček, rampouchů, pokusy se sněhem – změny skupenství vody, hry se sněhem – klouzanice, zimní sporty, počasí – oblékání

Zvířátka v zimě – pozorování a příkrmování ptáků na krmítku, naslouchání a pozorování – stopy ve sněhu – pobytová znamení, beseda s myslivci – péče o volně žijící zvířata

Vánoční koleda – ozdobení stromečku pro ptáky a zvířátka - tvoření s rodiči – dobroty pro ptáčky, (M. Sloupová Rok s krtkem – Jak krtěk slavil se svými kamarády Vánoce)

Kam se ztrácí sněhuláci – změny teplot (M. Sloupová Rok s krtkem – Krtěk a sněhulák)

Sluníčko probouzí přírodu

Nabídka aktivit a projektů: Co se skrývá v trávě, za plotem...

Charakteristika jara, základní znalosti o Zemi, objevování a vnímání různorodosti přírody, rozvoj estetického vnímání, vytváření pozitivního citění k živé i neživé přírodě, dovednost třídění odpadů, povědomí o tradicích.

Poslové jara – přilet ptáků, stavění hnízd, první květiny, rození mláďat, změny v přírodě – vůně, zvuky, pohyb (M. Sloupová Rok s krtkem – Jak krtěk se zajícem budili ježka)

Uklid'me svět – třídění odpadu

Vynášení Morany – tradice na konci zimy – jarní rovnodennost 20. 3.

Den Země 22. 4. – planeta Země – jak jí pomáháme, co o ní víme

Otvírání studánek – tradice vítání jara

Semínko – setí semínek do záhonků, péče o rostliny (M. Sloupová Rok s krtkem – Krtěk a semínko), jak roste strom, keř a rostlina – tvoření herbáře

Voda – koloběh vody v přírodě (M. Sloupová Rok s krtkem – Jak krtěk pomáhal dešťové kapce najít kamarády), odchyt živočichů a hmyzu – pozorování pod lupou

Čarodějnická školka 30. 4. - kouzlení z přírodnin, malování na kamínky, ulity, paletky z přírodnin

Kdo se skrývá v trávě – biotopy – louka, pole, les, rybník – naučná stezka Divoky

K aktivitám lze využívat tematických knih, environmentálních pomůcek, senzomotorického chodníku, přirozených míst v zahradě i mimo ni. Biotopy jsou celoročně přístupné v Divokách na naučné stezce ČSOP. Je možné navštívit farmy v okolí, Zoo.

Naplnění očekávaných výstupů

- dítě rádo využívá přírodu ke svým hrám, má rádo pobyt venku v přírodě
- dítě pozná a pojmenuje několik druhů neživé přírody (kámen, písek, hlína, voda) a jejich vlastnosti
- dítě chápe význam neživé přírody pro živou
- dítě se zájmem pozoruje životní cyklus rostlin, rozliší stromy, keře a byliny, pozná některé zástupce rostlin
- dítě popíše jednotlivé části rostlin, s vedením či dopomocí umí o rostliny pečovat
- dítě zná několik písní o rostlinách a živočiších
- dítě se zájmem pozoruje, povídá si, napodobuje a výtvarně ztvárňuje hmyz, ptactvo a jiné živočichy
- dítě pozná a pojmenuje několik druhů hmyzu, ptactva a jiných živočichů (na obrázcích i v reálném životě)
- dítě respektuje právo na život každého živého tvora
- dítě se chová ohleduplně k přírodě (neodhazuje odpadky, netrhá a neničí zbytečně rostliny, neubližuje zvířatům, neznečišťuje vodu)
- dítě pojmenuje čtyři roční období, všímá si změn v návaznosti na roční prostředí, dokáže charakterizovat jednotlivá roční období, vyjmenuje jejich znaky
- dítě se zvládá obléct, přiměřeně počasí a ročnímu období
- dítě popíše úměrně svému věku život volně žijících zvířat

- dítě chápe, proč někteří ptáci odlétají do teplých krajín a proč se některá zvířata ukládají k zimnímu spánku
- dítě vysvětlí jednoduchou formou rozdíl mezi vývojem ptáků a savců (vajíčko a živé mládě)
- dítě úměrně svému věku chápe princip koloběhu vody v přírodě
- dítě rozliší jednotlivá skupenství vody
- dítě chápe význam slunce pro život na Zemi
- dítě chápe úměrně svému věku význam vody pro život rostlin i živočichů
- dítě chápe přiměřeně věku význam vzduchu pro život – chápe význam rostlin v procesu fotosyntézy
- dítě pečuje o okrasné rostliny ve třídách a stará se o užitkové rostliny na školních záhonech
- dítě zvládá manipulaci se základním zahradnickým náčiním (motyčka, hrábě, kovec na zalévání)

Prostředky k realizaci

- vycházky do přírody, pozorování, pokusy
- praktické aktivity na školní zahradě
- dramatizace
- práce s encyklopediemi a knihami – četba
- práce s didaktickými pomůckami (hry, puzzle, skládačky, pexesa, stavebnice, obrazový materiál)
- sběr přírodnin, výtvarné aktivity, pracovní činnosti
- herbář
- modelování z hlíny, písku, stavby z kamenů, dřívěk a dalších přírodnin
- výsev semínek, sadba rostlin
- pozorování s lupou, pod mikroskopem
- příkrmování ptactva v krmítku, zvířat v krmelci
- simulační hra
- pedagogové jdou svým chováním a jednáním dětem příkladem
- ochutnávka sklizně ze školních záhonků, využití ve školní kuchyni – bylinky, mrkev, jahody, jablka..
- seznamování s vůní různých rostlin a přírodnin
- zkoumání přírodnin hmatem – rukama i nohama – senzomotorický chodník
- pozorování rozkladu – kompost
- volné hry s využitím přírodních prvků

Metody hodnocení

- rozhovor
- komunitní kruh, diskuze
- fotodokumentace
- vyhodnocení pracovních listů

- vyhodnocení výtvarných a pracovních činností
- herbář
- rozbor pozorování
- výstavka
- prezentace v tisku – Zdounecký zpravodaj, Týdenník apod.

Spolupráce s rodiči

- podíl na aktivitách a akcích s environmentálním zaměřením (výstava výrobků z přírodnin – Kaštánkové království, dýňové dekorace, jablíčkové dobroty, výroba lojových kuliček, semínkových zásobníčků pro ptáky do krmítka a na vánoční zdobení stromečku, účast na akcích Otvírání studánek, Den Země, Uklid'me svět, Pohádkový les, Den stromů apod.
- jednotný přístup při vedení dětí k ochraně životního prostředí – třídění odpadu, neodhazování odpadků, šetření vodou a energiemi
- preferování pohybu pěšky, nebo na koloběžce, kole